

KURUMSAL TANITIM

GELİRLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NÜN TARİHİ GELİŞİMİ

1. Gelirler Genel Müdürlüğü'nün Tarihi Gelişimi

Aşıkpaşazade Tarihi'ne göre Osman Gazi "Her kim pazarda satış yapıp para kazanırsa bunun iki akçasını versin, satamazsa hiçbir şey vermesin ve bu kuralı kim bozarsa Tanrı da onun dinini ve dünyasını bozsun." Fermanı ile Osmanlı topraklarında ilk vergi uygulamasını başlatmıştır.

Osmanlılarda ilk mali teşkilat I. Murat (1359 - 1389) zamanında kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman zamanında imparatorluğun hem gelirlerinde, hem giderlerindeki önemli artış nedeniyle bu yapı geliştirilmiştir.

1838 yılına kadar Osmanlılarda tam anlamıyla bir Maliye Bakanlığı yoktur. Bu tarihe kadar, mali işlerle uğraşan teşkilatın başında "Nazır" yerine ancak "birinci sınıf muhasip" veya "Defterdar" olarak adlandırılan bir memur bulunmaktadır.

1838 yılında yayınlanan bir "Hattı-Hümayun" la devlet teşkilatı içinde resmen bir Maliye Nezareti kurulmuştur. Bu nezaretin yapısı herbiri bir "Reis" in başkanlığında "Daire"lerden oluşmaktadır. Bu daireler içinde Baş Vergisi veya Haraç Dairesi,"Avarız" ve "Bedeli Nuzul" denilen ve kentlerden mahalleler itibarıyla alınan resimlerle ilgili dairedir. Bir anlamda bugünkü Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevlerinin bu daire tarafından yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

1881 yılında Maliye Nezareti "Heyet-i Merkeziye" ve "Heyet-i Mülhaka" olarak iki ayrı kuruluş haline getirilmiştir. Bunun önemi Heyeti Merkeziye'de (Merkez teşkilatı) ilk kez Gelirler Genel Müdürlüğü nüvesinin yer almasıdır.

Meşrutiyet döneminde, 1908 yılında, Maliye Nezareti'nde görev ve teşkilat değişiklikleri yapılmıştır.

23.4.1920'de açılan Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen ilk kanun bir vergi kanunu olmuştur. Maliye Bakanlığı 1923 yılında kurulmakla birlikte, "Maliye Vekaleti Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun" 29.5.1936 tarihinde kabul edilmiş ve 5.6.1936 tarih ve 3322 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

2996 sayılı Kanun'da 14.8.1942 tarih ve 5184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 10.8.1942 tarih ve 4286 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle Varidat Umum Müdürlüğü kaldırılmış ve Vasıtasız Vergiler ile Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlükleri kurulmuştur.

7.6.1946 tarih ve 6327 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 29.5.1946 tarih ve 4910sayılı Kanun'un getirmiş olduğu en önemli değişiklik Vasıtasız Vergiler ve Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlükleri'nin kaldırılmış olması ve GELİRLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ adına ilk kez rastlanmasıdır.

4910 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi ile de 2996 sayılı Kanun'un 4286 sayılı Kanunla 10'uncu maddesi değiştirilerek Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevleri řu şekilde belirlenmektedir:

"Gelirler Genel Müdürlüğü; devletin gelir bütçesini gerekçesiyle birlikte hazırlamak, gelir kanunlarının uygulanmasını yönetmek, iller gelir teşkilatının iş güdümünü düzenlemek, gelirlere ilişkin kanun ve tüzükleri ve bunlara ilişkin her türlü değişiklikleri hazırlamak, uygulamalardaki anlaşmazlıklar ve duraksamalar üzerine sorulan sorulara cevap vermek, bu işlere ilişkin kanun hükümlerinin vaktinde yapılmaları için gerekli tedbirleri almak, gelirlere tesiri olan her türlü kanun teklif ve tasarılarını inceleyip bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirmek,Maliye Bakanlığı'nın izni ile silinmesi gereken vergilere ilişkin işlemleri yapmak, Maliye Tetkik Kurulu'nun isteğine göre gelirler istatistiği için gerekli bilgileri toplamak, özel idareler ve belediyeler vergi sisteminin devlet vergileriyle olan ilgi ve uyumunu sağlamak ve bu idarelere bırakılmış olan bina ve arazi vergilerinin tarh,tahakkuk, tahrir ve tadil işlerine ait kanun ve tüzüklerle bunlarda yapılacak değişiklikleri hazırlamak görevleriyle ödevlidir."

3.4.1950 tarih ve 7473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24.3.1950 tarih ve 5655 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesiyle 2996 sayılı Kanun'un değiştirilen 10'uncu maddesine göre Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdaki gibi değişmiştir:

"Gelirler Genel Müdürlüğü;devletin gelir bütçesini gerekçesiyle birlikte hazırlamak, devlet gelirine ait kanunların tatbikatını idare etmek, devlet alacaklarının vaktinde ve kanunlara uygun bir şekilde tahsili için gerekli tedbirleri almak, iller gelir teşkilatının iş güdümünü düzenlemek, gelirlere ilişkin kanun ve tüzükleri ve bunlara ilişkin her türlü değişiklikleri hazırlamak, uygulamalardaki anlaşmazlıklar ve duraksamalar üzerine sorulan sorulara cevap vermek ve bu işlere ilişkin kanun hükümlerinin vaktinde yapılmaları için gerekli tedbirleri almak, gelirlere tesiri olan her türlü kanun teklif ve tasarılarını inceleyip bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirmek, silinmesi gereken vergilere ve tahsil edilemeyerek zamanaşımına uğrayan Hazine alacaklarının istatistiklerini toplamak, özel idareler ve belediyeler vergi sisteminin devlet vergisi sistemiyle ahenk ve tenazurunu temin edecek tedbirlerini almak görevleriyle ödevlidir."

14.12.1983 tarih ve 18251 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 178 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 24.6.1994 tarih ve 21970 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 178 sayılı Kanun Hükmünde değişiklik yapan 543 sayılı Maliye Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamelere göre;

Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevlerine ilişkin 12'nci madde aşağıdaki gibidir:

- Devlet gelirleri politikasını hazırlar ve uygular,
- Devlet gelirlerine ilişkin kanun ve tüzükleri ve bunlarla ilgili her türlü değişiklikleri hazırlar,
- Devletin gelir bütçesini gerekçesi ile birlikte düzenler,
- Mahalli idarelerin vergi sisteminin devlet vergi sistemi ile uyumunu sağlayıcı tedbirleri alır,
- Gelirlere tesiri olan her türlü kanun, teklif ve tasarılarını inceleyip, bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirir ve tasarıların devlet gelirleri politikasına ve vergi tekniğine uygunluğunu sağlar,
- Milletlerarası vergi ilişkilerini yürütür, ikili veya çok taraflı vergi anlaşmaları yapar,
- Devlet gelirlerine ilişkin kanunların uygulanmasını sağlar,
- Devlet alacaklarının süresinde ve kanunlara uygun bir şekilde tahsili için gerekli tedbirleri alır,
- Vergi denetimini gerçekleştirir,
- Vergi tekniği uygulaması hizmetlerini geliştirir, diğer vergi ile ilgili işlemleri yapar,
- Uygulamadaki anlaşmazlıklar ve tereddütler üzerine sorulara cevap verir,
- Silinmesi gereken vergilere ve tahsil edilemeyerek zamanaşımına uğrayan hazine alacaklarının kanunlar gereğince silinmesine dair işlemleri yapar,
- Tahakkuk ve tahsilat hesaplarını ve istatistiklerini toplar, değerlendirir, yayımlar,
- Milletlerarası kuruluşlarla vergi ile ilgili konularda işbirliği yapar, toplantılara katılır ve görüş bildirir,
- Vergi istihbarat hizmetlerini yürütür,
- Teşkilat ve görev alanına giren işlemlerin yürütülmesi için bilgi işlem hizmetlerini tasarlar ve uygular, bu amaçla gerekli örgütlenmeyi sağlar, Teşkilat ve görev alanına giren işlemleri kontrolörleri vasıtasıyla inceletir ve denetletir.

24.05.1946 Tarih ve 4910 Sayılı Kanun'a Göre Bugüne Kadar Gelirler Genel Müdürlüğü Görevini Yürütenler

	Adı Soyadı	Başladığı Tarih	Ayrıldığı Tarih
1	Ferit MELEN	24.05.1946	09.06.1950
2	Sami ŞEHBENDERLER	31.01.1951	15.03.1955
3	Zeyyad BAYKARA	24.03.1955	31.11.1960
4	Ahmet Tevfik ALPASLAN	30.06.1961	01.10.1962
5	Cavit KINAY	24.10.1962	01.05.1963
6	Mesut EREZ	07.09.1963	10.10.1965
7	Adnan Başer KAFAOĞLU	25.08.1966	15.07.1972
8	İsmail ERTAN	15.07.1972	12.06.1974
9	Erdoğan KOÇAK	10.09.1974	02.06.1975
10	Abdullah Aykon DOĞAN	02.06.1975	07.07.1978
11	Ahmet ESEN	17.07.1978	14.03.1980
12	Ahmet Senvar DOĞU	14.05.1980	23.10.1981
13	Abdullah Aykon DOĞAN	15.07.1982	10.05.1984
14	Nejat Altan TUFAN	25.07.1984	05.07.1992
15	Zekeriya TEMİZEL	05.07.1992	20.09.1993
16	Murat SEMERCİGİL	21.09.1993	29.09.1994
17	Hasan Basri AKTAN	03.10.1994	29.07.1997
18	Doç. Dr. Nevzat SAYGILIOĞLU	30.07.1997	11.01.1999
19	M. Akif HAMZAÇEBİ	04.03.1999	Halen Görevde